

Vastauksena sivistysvaliokunnan lausuntopyyntöön SIVVLK 14.12.2023 § 144 vapaa-ajan jaosto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kuntalain 1 § 2. momentin mukaisesti kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että kaikilla kuntalaisilla on tasapuolinen mahdollisuus saada tarvitsemansa hyvinvointipalvelut asuinpaikasta ja sosioekonomisesta asemasta riippumatta.

Sipoon kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten terveyttä, hyvinvointia ja elämänlaatua sekä tarjota tukea ja apua erilaisissa elämäntilanteissa.

Yhteisöllisyys, terveiden elämäntapojen edistäminen, kulttuurin ja taiteen kokeminen sekä sosiaalisten suhteiden luominen ovat kaikki keskeisiä osatekijöitä terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tarjoavat tärkeitä kanavia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden luonteeseen kuuluu, että ne tavoittavat kaikenikäiset kuntalaiset huomioiden ikäkausiin liittyvät erityistarpeet.

Sipoon kunnan strategiassa on vahva painotus lasten ja nuorten hyvinvointiin. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut eivät ainoastaan tarjoa mahdollisuuksia harrastaa ja viettää vapaa-aikaa, vaan niillä on myös suuri merkitys lasten ja nuorten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukemisessa. Kunnalliset kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ovat siten tärkeä osa lapsi- ja nuorisopolitiikkaa, jonka tavoitteena on edistää kaikkien lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tukevat lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä monin eri tavoin:

- **Liikunnan edistäminen:** Kunnan tarjoamat ja tukemat liikuntapalvelut, kuten urheiluseurat, liikuntaryhmät ja urheilutilat, kannustavat lapsia ja nuoria aktiiviseen elämäntapaan. Säännöllinen liikunta edistää fyysistä terveyttä, vahvistaa lihaksia ja luita sekä parantaa kestävyyttä.
- **Sosiaalisten suhteiden luominen:** Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tarjoavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden tutustua uusiin ihmisiin ja luoda sosiaalisia suhteita. Esimerkiksi Hobari-toimintaan kuuluvat harrastusryhmät, kerhot ja nuorisotilat tarjoavat turvallisen ympäristön ystävyysuhteiden kehittymiselle.
- **Luovuuden ja ilmaisun tukeminen:** Kulttuuripalvelut, kuten taide- ja musiikkikoulut sekä teatteri- ja tanssiryhmät, tarjoavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden ilmaista itseään luovasti ja kehittää mielikuvitustaan. Luovan ilmaisun harjoittaminen edistää henkistä hyvinvointia ja itsetuntemusta.
- **Turvallisen ympäristön tarjoaminen:** Kunnan tarjoamat turvalliset ja valvotut vapaa-ajanviettopaikat, kuten leikkipuistot ja nuorisotilat tarjoavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden viettää aikaa turvallisessa ympäristössä ja kehittää sosiaalisia taitojaan.

- **Kasvatuksellinen toiminta:** Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut voivat tarjota lapsille ja nuorille kasvatuksellisia kokemuksia ja oppimismahdollisuuksia, jotka edistävät terveitä elämäntapoja ja sosiaalisia taitoja. Esimerkiksi nuorisotyöntekijät voivat tarjota tukea ja ohjausta nuorille erilaisissa elämäntilanteissa.
- **Osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollistaminen:** Kunnan tarjoamat kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut voivat tarjota lapsille ja nuorille mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa oman elinympäristönsä kehittämiseen. Tämä lisää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa ja vahvistaa heidän tunnettaan kuulua yhteisöön.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tarjoavat työikäisille kuntalaisille mahdollisuuden ylläpitää tasapainoista elämäntapaa, ehkäistä stressiä ja sosiaalista eristäytymistä sekä edistää henkistä hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä.

Ikääntyvän väestön huomioiminen kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on äärimmäisen tärkeää, erityisesti väestön ikääntyessä ja ikärakenteen muuttuessa yhä vanhemmaksi.

Huolehtimalla ikääntyvän väestön tarpeista ja hyvinvoinnista kunta voi luoda ikääntyville kuntalaisilleen turvallisen, terveellisen ja merkityksellisen ympäristön, jossa he voivat elää täysipainoista elämää ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan.

Yhteisöllisyys, terveys ja hyvinvointi, turvallisuus sekä kulttuurilliset ja sosiaaliset tekijät ovat kaikki keskeisiä seikkoja, jotka vaikuttavat siihen, miten kunnan tarjoamat kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ovat Sipoon kunnan veto- ja pitovoimatekijöitä.

Edellä todettuun viitaten vapaa-ajan jaosto toteaa, että Sipoon kunnan kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden luonne hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä on keskeinen periaate palveluverkkoa kehitettäessä.

Lisäksi vapaa-ajanjaosto toteaa kunkin palvelualueen osalta seuraavaa:

Kirjastopalvelut: Kirjastopalveluiden palveluverkko on käsitelty selvityksessä riittävässä määrin. Kirjaston palveluverkkoon ei ole tarve tehdä muutoksia.

Kulttuuripalvelut: Sipoon kulttuuripalveluiden käytössä olevat tilat ovat monipuoliset ja riittävät. Ne mahdollistavat erilaisten tilaisuuksien, kulttuuritapahtumien ja taiteen perusopetuksen järjestämisen. Wessman-talon sali mahdollistaa sellaisten lasten ja nuorten kulttuuritapahtumien järjestämisen, joita ei voida järjestää Topelius-salissa. Miilin kulttuurisali tarjoaa tulevaisuudessa mahdollisuuden järjestää erilaisia kulttuuritapahtumia Etelä-Sipoon alueella. Miilin remontin yhteydessä tanssin taiteen perusopetus saa käyttöönsä tanssistudion.

Liikuntapalvelut: Liikuntapalveluista on laadittu oma Liikuntapaikkaselvitys, joka on käsitelty vapaa-ajan jaostossa 13.12.2023 § 65.

Nuorisopalvelut: Vapaa-ajan jaosto pitää tärkeänä, että Wessman-talon muuttaminen lasten ja nuorten toimintakeskukseksi toteutetaan talousarvion suunnitelmien mukaisesti. Sipoon kunta on päättänyt ottaa käyttöön Planet Youth -toimintamallin. Toimintakeskuksen toiminta tukee mallin

käyttöönottoa ja sen toteutusta. Lapset ja nuoret tulee osallistaa toimintakeskuksen toiminnan kehittämiseen. Toimintakeskukselle tulee myöntää riittävät resurssit toiminnan pyörittämiseen ja ylläpitämiseen. Söderkullassa sijaitsevan nuorisotila Pleissin tilat ovat riittävät. Alueen kaavoituksessa tulee ottaa huomioon nuorisotoimen tilatarve tai vaihtoehtoisesti nuorisotoiminnalle tulee osoittaa jatkossa tilat esimerkiksi Miilin sivistyskeskuksesta.

Vapaa sivistystyö: Sipoon opistolla on käytössään riittävästi omia opetustiloja. Opistotalon peruskorjauksen suunnittelu olisi hyvä käynnistää mahdollisimman pian. Peruskorjauksen ajaksi opetukselle tulee osoittaa asianmukaiset väistötilat. Niiden tulee tarjota mahdollisuus tarjota toimintaa päiväaikaan. Martinkylän koulun / Mårtensby skolan osalta laadittu oma selvitys on riittävä. Mikäli Martinkylän koulurakennuksesta luovutaan, on sinne sijoitetulle toiminnalle osoitettava asianmukaiset tilat. Sinisen hallin käyttöä arvioidaan osana Opistotalon ja Martinkylän koulurakennuksen muodostamaa tilakokonaisuutta erikseen. Miilin liikuntahallin valmistuminen mahdollistaa aikanaan Opintien opetustiloista luopumisen.